

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	ความเบื้องต้นวิชาการว่าความ	1
	ก) ประวัติวิชาชีพทนายความในประเทศไทย	1
	ข) การประกอบวิชาชีพทนายความในประเทศสหรัฐอเมริกา	7
	ค) วิชาชีพทนายความในประเทศญี่ปุ่น	11
2	พระราชบัญญัติทนายความและข้อบังคับเกี่ยวกับทนายความ	13
	ตอนที่ 1 ส่วนที่ 1 พระราชบัญญัติทนายความ	13
	ก) ความหมาย	13
	ข) คุณสมบัติของทนายความชั้นหนึ่งตามกฎหมายเก่า	14
	ค) คุณสมบัติของทนายความชั้นสองตามกฎหมายเก่า	14
	ขม) การจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ	16
	ง) พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528	17
	- ความหมายของคำว่า “ทนายความ”	17
	จ) คุณสมบัติของผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความ	18
	ฉ) การขออนุญาตประกอบอาชีพทนายความ	24
	ช) อายุของใบอนุญาตว่าความ	25
	ซ) การขาดต่อใบอนุญาตว่าความ	25
	ฌ) กรณีใบอนุญาตชั่วคราวหรือสูญหาย	25
	ญ) การพ้นสภาพจากการเป็นทนายความ	25
	ฎ) การขาดจากการเป็นทนายความ	26
	ส่วนที่ 2 องค์กรควบคุมวิชาชีพทนายความ	27
	ก) องค์กรควบคุมอาชีพทนายความในประเทศไทย	27
	1) ประวัติการปกครองทนายความ	28
	2) สภาทนายความ	30
	2.1) ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้	34
	ข) องค์กรควบคุมอาชีพทนายความอเมริกัน	34
	ค) องค์กรควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น	37

ส่วนที่ 3 สารสำคัญของพระราชบัญญัติทนายความปัจจุบัน	42
ก) เหตุผลที่ตราพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528	42
ข) สารสำคัญของพระราชบัญญัตินี้	42
ค) โครงสร้างของสภาทนายความ	45
1) วัตถุประสงค์ของสภาทนายความ	45
2) อำนาจหน้าที่ของสภาทนายความ	45
3) รายได้ของสภาทนายความ	45
4) อัตราค่าธรรมเนียม	46
ฅ) สมาชิก	46
1) การสิ้นสภาพของสมาชิก	46
ง) องค์ประกอบของคณะกรรมการสภาทนายความ	47
1) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ	48
จ) คุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตทนายความ	48
ฉ) บทกำหนดโทษ	49
ตอนที่ 2 ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ	51
ก) ข้อกำหนดว่าด้วยมรรยาททนายความ	51
ข) การออกข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ	52
1) มรรยาททนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2477	53
2) ข้อบังคับว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. 2482	54
2.1) การแต่งกาย	55
2.2) มรรยาทเกี่ยวกับตัวความ	55
2.3) มรรยาทเกี่ยวกับศาล	58
2.4) เบ็ดเตล็ด	60
2.5) การพิจารณาคดีมรรยาททนายความตามกฎหมายเดิม	63
2.6) การพิจารณาคดีมรรยาททนายความตามกฎหมายใหม่	66
2.6.1) คุณสมบัติของกรรมการมรรยาททนายความ	66
2.6.2) อำนาจหน้าที่คณะกรรมการมรรยาททนายความ	67
2.6.3) วาระการดำรงตำแหน่ง	67
2.6.4) การพ้นจากตำแหน่งกรรมการมรรยาททนายความ	68

บทที่	หน้า
2.6.5) ฐานะของกรรมการมรยาททนายความ	68
2.6.6) อำนาจในการแต่งตั้งอนุกรรมการหรือคณะทำงาน	68
2.6.7) การพิจารณาคดีมรยาททนายความ	68
2.6.8) การกล่าวหาในคดีมรยาททนายความ	69
2.6.8.1) การลงโทษลบชื่อจากทะเบียนทนายความ	70
2.6.8.2) การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ	71
2.6.8.3) การแจ้งคำสั่งให้ทราบ	71
2.7) ผลของการถูกลบชื่อ	71
ตอนที่ 3 การช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย (Legal Aid)	72
ก) ความเบื้องต้น	72
1) กรรมการและวาระดำรงตำแหน่ง	72
2) อำนาจหน้าที่คณะกรรมการฯ	72
3) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในข้อบังคับ	72
ข) หลักเกณฑ์การช่วยเหลือ	74
ค) แนวความคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางกฎหมาย	76
1) ในลักษณะสากล	76
2) แนวความคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชนในประเทศไทย	77
3) แนวความคิดและกฎหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือทางกฎหมาย แก่ประชาชนในประเทศกลุ่มอาเซียน	79
3.1) ประเทศมาเลเซีย	79
3.2) ประเทศอินโดนีเซีย	79
3.3) ประเทศฟิลิปปินส์	79
3.4) ประเทศสิงคโปร์	79
4) เปรียบเทียบแนวความคิดและกฎหมาย การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนของไทย กับประเทศกลุ่มอาเซียน	80
3 จริยธรรมของทนายความ	83

บทที่		หน้า
4	สำนักงานทนายความ	93
	ตอนที่ 1 การจัดตั้งสำนักงาน	93
	ก) สถานที่ตั้งสำนักงาน	93
	ข) ชื่อสำนักงาน	94
	ค) บัญชีชื่อสำนักงาน	95
	ตอนที่ 2 การจัดระเบียบปฏิบัติงาน	96
	ก) การจัดแผนงาน	96
	1) การแบ่งแผนก	97
	1.1) แผนกธุรการ	97
	1.2) แผนกการเงิน	98
	1.3) แผนกทนายความ	98
	ข) การจัดทำปกสำนวนเอกสาร แบบพิมพ์ต่าง ๆ	
	รวมทั้งเครื่องใช้ของสำนักงาน	98
	1) ปกสำนวน	99
	2) บันทึกรับส่งคดี	99
	3) แฟ้มสำนวนความ	99
	4) กระดาษสำนักงาน	100
	4.1) แบบบันทึกการทำงานและแบบรายงานคดี	100
	5) แบบพิมพ์ของศาล	101
	6) อักษรแสดมปี	101
	7) สมุดนัดความ	102
	8) สารบบความประจำปี	102
	9) สมุดรับงานชั้นธุรการ	103
	10) สมุดรับส่งหนังสือ	103
	11) สมุดชื่อที่อยู่โทรศัพท์ของลูกความ	103
	12) ตำรากฎหมาย	103
	13) การเก็บสำนวนความและเอกสาร	104
	14) เครื่องใช้สำนักงาน	104
	14.1) เครื่องพิมพ์ดีด	105
	14.2) เครื่องโรเนียว	105

บทที่		หน้า
	14.3) เครื่องถ่ายเอกสาร	105
	14.4) เครื่องโทรศัพท์	105
	14.5) เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ ในกิจการพิมพ์	105
	ค) ระเบียบการติดต่องาน	105
	1) ชั่วโมงการทำงาน	106
	2) การติดต่องานทางโทรศัพท์	106
	3) การนัดหมายกับลูกค้า	106
	ง) การรายงานผลการดำเนินงาน	106
	จ) มรรยาทของพนักงานโทรศัพท์และพนักงานต้อนรับ	108
	ฉ) การแต่งกายของพนักงานและผู้ร่วมงาน	108
	ช) ความสะอาดของสำนักงาน	108
5	การรับแจ้งว่าความ	111
	ก) อัตราค่าแจ้งว่าความ	111
	ข) การแต่งทนายความ	112
	- ตัวอย่างใบแต่งทนายความ	113
6	การเตรียมก่อนนำคดีขึ้นสู่ศาล	115
	ก) ความมุ่งหมายในการเตรียมคดี	115
	ข) เครื่องมือในการเตรียมคดี	116
	ค) ที่มาของข้อเท็จจริง	116
	1) ได้จากตัวความ	116
	2) ได้จากพยานบุคคล	117
	3) ได้จากพยานเอกสาร	117
	4) ได้จากวัตถุพยาน	117
	ง) การนำข้อเท็จจริงไปปรับกับข้อกฎหมาย	117
	ตอนที่ 1 การเตรียมคดีอาญาในฐานะโจทก์	120
	1) ในฐานะเป็นโจทก์	120
	ก) กรณีเพื่อเป็นโจทก์ดำเนินคดีเอง	120
	1) ความเป็นผู้เสียหาย	121
	2) เป็นผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย	123

บทที่**หน้า**

2.1) สามีฟ้องคดีแทนภริยา	123
2.2) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล	124
2.3) ผู้มีความสัมพันธ์ในสายเลือดหรือครัวเรือน	124
2.4) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล	124
2.5) ผู้แทนเฉพาะคดี	125
2.6) ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี	125
3) อายุความฟ้องร้องผู้กระทำความผิด	125
4) เขตอำนาจศาล	126
5) สิ่งที่เป็นสาระสำคัญจำเป็นต้องกล่าวในฟ้อง	126
6) การดูสถานที่เกิดเหตุ	127
ข) กรณีเพื่อเป็นโจทก์ร่วม	127
1) การแจ้งความของเจ้าทุกข์	127
2) การมอบพยานหลักฐานให้พนักงานสอบสวน	127
3) การตรวจดูสถานที่เกิดเหตุ	127
ตอนที่ 2 การเตรียมคดีอาญาในฐานะจำเลย	128
ก) เป้าหมายของการเป็นทนายจำเลย	128
ข) การสอบปากคำจำเลย	130
ค) การเรียกร้องค่าทนายเพิ่มเติม	131
7 การเตรียมคดีแพ่ง	133
1) ฐานะของคู่ความในคดี	133
1.1 ฐานะของโจทก์	133
1.1.1) ในกรณีโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วม	136
1.1.2) กรณีโจทก์เป็นนิติบุคคล	137
1.1.3) การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีแทน	137
- โบบมอบอำนาจทำนอกประเทศไทย	137
- ตัวอย่างหนังสือมอบอำนาจ	139
2) คุณสมบัติของลูกความ	140

บทที่	หน้า
3) ประเด็นข้อพิพาท	142
4) การถูกโต้แย้งสิทธิ	142
5) ทุนทรัพย์ที่จะฟ้อง	143
5.1) ปัญหาที่น่าพิจารณาในการตั้งราคาทรัพย์สิน หรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท	144
6) ความประสงค์ที่จะขอศาลบังคับ	144
8 การเรียบเรียงคำคู่ความ	147
ก) ความหมายของคำคู่ความ	147
ตอนที่ 1 การเรียบเรียงคำฟ้องในคดีอาญา	149
ก) คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ	149
ข) คำฟ้องต้องมีข้อความและมีรายการตามที่ระบุไว้ใน (1)-(7)	151
(1) คำฟ้องต้องประกอบด้วยชื่อศาลและวัน เดือน ปี	151
(2) คดีระหว่างผู้ใดเป็นโจทก์ ผู้ใดเป็นจำเลยและฐานความผิด	151
(3) ตำแหน่งพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ถ้าราษฎรเป็นโจทก์ให้ใส่ชื่อตัว นามสกุล อายุ ที่อยู่ ชาติและบังคับ 152	
(4) ชื่อตัว นามสกุล ที่อยู่ ชาติและบังคับของจำเลย	153
(5) การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรเท่าที่จะให้จำเลย เข้าใจข้อหาได้ดี	154
- ลักษณะคำฟ้องที่ถูกต้อง	154
1) ฟ้องต้องบรรยายถึงการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด	155
2) ฟ้องต้องบรรยายข้อเท็จจริงและรายละเอียดที่เกี่ยวกับเวลาและ สถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ	157
- เวลา	157
- สถานที่	164
- ความหมายของคำว่าสถานที่	165
- บุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด	168

- การกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยกระทำความผิด	173
1) ต้องบรรยายข้อเท็จจริงในฟ้องยืนยันว่าจำเลยกระทำความผิด	173
2) บรรยายการกระทำที่โจทก์อ้างว่าจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวพัน ประสานกับองค์ประกอบความผิดจนครบถ้วนตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้	175
(6) ฟ้องต้องอ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็น ความผิด	186
- ความมุ่งหมายที่กฎหมายบังคับให้อ้างมาตราในคำขอท้ายฟ้อง	187
- การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของกฎหมาย	187
(7) ฟ้องจะต้องมีลายมือชื่อโจทก์ ผู้เรียง ผู้เขียนหรือพิมพ์ฟ้อง	192
- ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์	192
- ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์	192
- ผลการฝ่าฝืนอนุมาตรา 7	193
- การมอบหมายให้เป็นทนายความ	193
- สรุปเกี่ยวกับการลงลายมือชื่อตามอนุมาตรา 7	194
- ตัวอย่างแบบพิมพ์คำฟ้อง และคำขอท้ายฟ้องคดีอาญา ของพนักงานอัยการ	196, 198
- ตัวอย่างแบบพิมพ์คำฟ้อง และคำขอท้ายฟ้องของศาลซึ่ง ราษฎรผู้เสียหายฟ้องเอง	199, 201
- สรุปหลักเกณฑ์การฟ้องคดีอาญา	203
- ตัวอย่างคำฟ้องคดีอาญา	204
- ฐานวิ่งราวทรัพย์	204
- ฐานชิงทรัพย์	208
- ฐานปล้นทรัพย์	213
- ฐานริดเอาทรัพย์	217
- ฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	221
- ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด อันเกิดจากการใช้เช็ค	225
- ฐานกระทำอนาจาร	231

- ฐานร่วมกันลักทรัพย์ในเวลากลางคืน	235
- ฐานมีอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง และพาอาวุธปืนติดตัวโดยไม่รับอนุญาต	238
- ฐานออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค	241
- ฐานร่วมกันพยายามฆ่าผู้อื่น	245
- ฐานวิ่งราวทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กาย	248
- ฐานหมิ่นประมาท	249
- ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส	249
- ฐานร่วมกันเป็นช่องโจร	250
- ฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์	250
- ฐานให้สินบนแก่เจ้าพนักงานและดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่	251
- ฐานร่วมกันให้ทรัพย์สินแก่เจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้ไม่กระทำการ อันมิชอบด้วยหน้าที่	251
- ฐานหลบหนีที่คุมขัง	252
- ฐานปลอมเงินตรา มีเครื่องมือและวัตถุ สำหรับปลอมเงินตราไว้เพื่อใช้ในการปลอม	252
- ฐานร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราหญิงอื่นซึ่งมิใช่ ภริยาจนในลักษณะอันเป็นการโหดเหี้ยม	253
- ฐานแจ้งความเท็จเพื่อแกล้งให้บุคคลอื่นต้องรับโทษ	254
- ฐานพรากผู้เยาว์ ข่มขืนกระทำชำเราและทำให้ ปราศจากเสรีภาพ	255
- ฐานร่วมกันมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายยาเสพติดให้โทษชนิดเฮโรอีนโดยฝ่าฝืนกฎหมาย	255
- ฐานจ้างวาน ใช้อื่นกระทำความผิดฆ่าผู้อื่น	256
ตอนที่ 2 การเรียบเรียงคำฟ้องในคดีแพ่ง	258
ก) ประเภทของคดี	258
1) คดีมีข้อพิพาท	258
2) คดีไม่มีข้อพิพาท	258

ข) ลักษณะคำฟ้องในคดีแพ่ง	259
- ใจความหรือเนื้อหาของคำฟ้อง	259
ก) สภาพแห่งข้อหา	265
ข) ข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา	266
- การบรรยายสภาพแห่งข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา	269
1) ต้องบรรยายให้แจ้งชัดแน่นอนและไม่ขัดแย้งกันเอง	270
2) ต้องบรรยายข้อเท็จจริงที่สำคัญอันเป็นประเด็น ที่ยกขึ้นกล่าวอ้างในคดี	272
3) ต้องบรรยายข้อเท็จจริงและรายละเอียด เกี่ยวกับเวลา สถานที่ บุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วย	274
4) ต้องบรรยายความเสียหายที่โจทก์จะเรียกร้อง	276
- ข้อกำหนดที่กฎหมายบัญญัติให้ปฏิบัติก่อนฟ้อง	278
ค) คำขอบังคับ	279
ฅ) การลงลายมือชื่อในฟ้อง	280
- ตัวอย่างแบบพิมพ์คำฟ้องและคำขอท้ายฟ้องคดีแพ่ง	283, 286
- สรุปหลักเกณฑ์การร่างคำฟ้องคดีแพ่ง	288
- ตัวอย่างคำฟ้องคดีแพ่ง	291
- กรณีนิติบุคคลฟ้องนิติบุคคล (ฐานผิดสัญญา)	291
- กรณีนิติบุคคลฟ้องบุคคลธรรมดา (ฐานให้ชำระหนี้)	296
- กรณีบุคคลธรรมดาฟ้องนิติบุคคล (ฐานผิดสัญญาจ้าง)	301
- กรณีบุคคลธรรมดาฟ้องบุคคลธรรมดา (ฐานเช็ค)	307
- ตัวอย่างฟ้องข้อหาหรือฐานความผิดตัวเงิน	312
- เช่าซื้อ เรียกทรัพย์สิน เรียกค่าเสียหาย	318
- บังคับจำนอง	323
- ขับไล่, เรียกค่าเสียหาย, เรียกค่าเช่าที่ค้าง	327
- ผิดสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาค้ำประกัน	333
- ซื้อขายเช็ค	337
- เช่าซื้อ, เรียกที่ดิน, เรียกค่าเสียหาย	343
- ละเมิด, ขับไล่, เรียกค่าเสียหาย	348

- ละเมิด, ช่วงสิทธิ, เรียกค่าเสียหาย	353
- สัญญาขายลดเช็ค, ตัวเงิน, ค่าประกัน	359
ตอนที่ 3 การเรียบเรียงคำร้องขอคดีไม่มีข้อพิพาท	364
ก) ลักษณะของคดีไม่มีข้อพิพาท	364
ข) การเริ่มคดีไม่มีข้อพิพาท	364
ค) การยื่นคำร้องขอต่อศาล	365
ฅ) การพิจารณา	366
ง) การทำคำสั่งศาล	366
จ) การเรียบเรียงคดีไม่มีข้อพิพาท	366
ฉ) หลักเกณฑ์การเรียบเรียงโดยทั่ว ๆ ไป	366
- ตัวอย่างแบบพิมพ์คำร้อง	367
- ตัวอย่างการร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกโดยมีพินัยกรรม	369
- ตัวอย่างคำร้องขอให้ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และขอตั้งผู้ร้องเป็นผู้อนุบาล	371
- ตัวอย่างคำร้องขอให้ศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ และขอตั้งผู้ร้องเป็นผู้พิทักษ์	373
- ตัวอย่างคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสาปสูญ	375
- ตัวอย่างคำร้องขอแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยการครอบครองปรปักษ์	377
๑ การเรียบเรียงคำให้การจำเลย	379
ตอนที่ 1 การเรียบเรียงคำให้การจำเลยในคดีอาญา	379
ก) การพิจารณาคดีอาญา	379
ข) ประโยชน์ของการปฏิเสธลอย	380
ค) การให้ปากคำของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน	383
ฅ) การต่อสู้ในข้อกฎหมาย	384
ง) ผลของการไม่ยกประเด็นข้อกฎหมาย	386
- ตัวอย่างแบบพิมพ์คำให้การจำเลย	388
- ตัวอย่างการปฏิเสธลอย	389
- ตัวอย่างการต่อสู้ข้อกฎหมายและปฏิเสธลอย	391

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 การเรียบเรียงคำให้การจำเลยในคดีแพ่ง	393
ก) ข้อที่จะต้องพิจารณาประกอบการเรียบเรียงคำให้การ	393
ข) ประเด็นการต่อสู้	396
- ตัวอย่างคำฟ้องและคำให้การแก้คดีผิดสัญญากู้เงิน และโอนสิทธิเรียกร้อง	404, 408
- ตัวอย่างคำฟ้องและคำให้การแก้คดีฟ้องบังคับจำนอง	410, 414
- ตัวอย่างคำฟ้องและคำให้การแก้คดีผิดสัญญาซื้อขายที่ดิน	416, 421
ตอนที่ 3 การเรียบเรียงคำให้การและฟ้องแย้ง	423
ก) ฟ้องแย้ง	423
ข) การเรียบเรียงฟ้องแย้ง	425
ค) หลักเกณฑ์ในการเรียบเรียง	426
- ตัวอย่างการเรียบเรียงคำให้การและฟ้องแย้งคดีละเมิด	433
ฅ) คำให้การแก้ฟ้องแย้ง	435
10 การปฏิบัติภายหลังยื่นคำฟ้องคดีอาญา	437
ก) การไต่สวนมูลฟ้อง	438
ข) วิธีปฏิบัติในการไต่สวนมูลฟ้อง	439
ค) การขาดนัดไต่สวนมูลฟ้อง	440
ฅ) ทางแก้ของโจทก์	441
ง) สิทธิของจำเลยในคดีอาญา	441
จ) การขอถอนฟ้องคดีอาญา	442
ฉ) ผลของการถอนฟ้องคดีอาญา	443
11 การปฏิบัติภายหลังยื่นคำฟ้องคดีแพ่ง	445
ก) หน้าที่ของโจทก์หลังจากศาลสั่งรับฟ้อง	446
ข) อัตราค่าธรรมเนียมในการส่งหมาย	447
ค) การทิ้งฟ้อง	448
ฅ) หลักเกณฑ์การส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้อง	449
- ข้อเสนอแนะ	449

ง) การส่งหมายไม่ได้	450
- ตัวอย่างคำแถลงขอปิดหมาย	453
- ตัวอย่างคำแถลงขอให้ประกาศหนังสือพิมพ์ ในกรณีไม่ทราบที่อยู่ของจำเลย	455
- ตัวอย่างคำแถลงขอให้ศาลส่งหมายเรียก และสำเนาฟ้อง ไปให้จำเลยซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตอำนาจศาล	457
จ) การแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง	459
ฉ) การยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง	459
ช) หลักเกณฑ์ในการเรียบเรียงคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง	459
- ตัวอย่างคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้อง	461
ซ) การถอนฟ้อง	463
1) ถอนฟ้องก่อนจำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดี	463
2) ถอนฟ้องหลังจากจำเลยยื่นคำให้การต่อสู้คดีแล้ว	463
- ตัวอย่างขอถอนฟ้องก่อนจำเลยยื่นคำให้การ	464
- ตัวอย่างขอถอนฟ้องหลังจากจำเลยยื่นคำให้การ	466
ฅ) คำสั่งศาล	468
12 การขอปล่อยชั่วคราว	469
ก) คุณลักษณะที่ดีของคดี 4 ประการ	469
ข) หลักกฎหมายเกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราว (ขอประกันตัว)	471
1) รูปแบบของการปล่อยชั่วคราว	471
2) วิธีการปล่อยชั่วคราว	471
3) ความหมายของการปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน	471
4) ความหมายของการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน	471
5) ความหมายของการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน	471
6) ชนิดของหลักประกัน	471
7) สิทธิในการร้องขอปล่อยชั่วคราว	472
8) การยื่นคำร้องขอประกันตัว	473
9) หลักเกณฑ์ในการพิจารณา	474
10) ข้อบังคับให้เจ้าพนักงานหรือศาลต้องปฏิบัติ	474

ค) วิธีประกันตัว	476
1) การประกันตัวชั้นตำรวจหรือชั้นพนักงานสอบสวนในฐานะผู้ต้องหา	476
1.1) การขอประกันตัวชั้นก่อนพนักงานสอบสวนขอศาลฝากขัง	476
1.1.1) วิธีขอยื่นประกัน	477
1.2) การขอประกันตัวชั้นหลังจากพนักงานสอบสวนนำตัวไปขอศาลฝากขัง	491
1.2.1) การประกันตัวผู้ต้องหาชั้นอัยการ	492
ก) ในกรุงเทพมหานคร	493
ข) ในจังหวัดอื่น	493
2) การประกันตัวชั้นศาลในฐานะจำเลย	493
2.1) วิธีปฏิบัติในการขอประกันตัว	493
- ระเบียบกรมตำรวจว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว	496
- ระดับการตีราคาประกันตัวผู้ต้องหา	
กองบัญชาการตำรวจนครบาล	505
- ตัวอย่างคำร้องขอประกันตัวชั้นพนักงานสอบสวน	511
- ตัวอย่างขอประกันตัวชั้นฝากขังหรือชั้นศาล	514
- ตัวอย่างคำร้องขอประกันตัวชั้นฝากขังหรือชั้นศาล	516
- ตัวอย่างบัญชีทรัพย์สิน	518
- ตัวอย่างสัญญาประกัน	520
13 การเสนอพยานหลักฐานเบื้องต้นต่อศาล	523
ตอนที่ 1 คดีแพ่ง	523
ก) หลักเกณฑ์การอ้างพยาน	524
ข) หน้าที่ของทนายความในการเสนอพยานหลักฐาน	524
1) ความหมายของถ้อยคำ “นำ, หมายถึง, คำสั่ง, ขอให้ศาลเรียก”	525
- ตัวอย่างแบบพิมพ์บัญชีระบุพยาน	526
- ตัวอย่างคำขอหมายเรียกบุคคล	530
2) กรณีขอศาลมีคำสั่งเรียกพยานเอกสาร	532
3) กรณีขอศาลหมายเรียกพยานบุคคลและพยานเอกสารพร้อมกัน	532
4) การขอหมายซ้ำ	532

บทที่	หน้า
5) การอ้างพยานเพิ่มเติม	533
6) การอ้างพยานเอกสาร	534
- ตัวอย่างคำร้องขอให้คู่ความตรวจเอกสารเพราะเหตุสำเนาให้ไม่ทัน	536
7) การรับฟังพยานเอกสารของศาล	538
- ตัวอย่างหมายเรียกพยานบุคคล	539
- ตัวอย่างคำสั่งเรียกพยานเอกสารหรือวัตถุพยาน (คดีแพ่ง)	541
ตอนที่ 2 คดีอาญา	543
ก) ขอบเขตในการระบุพยาน	543
ข) การเสนอพยานหลักฐานต่อศาล	544
- บุคคลที่กฎหมายยกเว้นไม่ต้องไปศาล	545
ค) การเสนอพยานหลักฐานในชั้นพิจารณา	546
ง) การขอศาลหมายเรียกพยานหลักฐาน	546
- ตัวอย่างหมายเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ (คดีอาญา)	547
14 การซักถามพยาน	549
1) วิธีพิจารณาโดยอาศัยเพลิง (trial by fire)	550
2) วิธีพิจารณาโดยอาศัยน้ำ (trial by water)	550
3) วิธีพิจารณาโดยอาศัยการต่อสู้กันด้วยอาวุธ (trial by battle)	550
ก) การพิสูจน์ความผิดในประเทศไทย	551
ข) ที่มาของกฎหมายลักษณะพยานของไทย	551
ค) พยานหลักฐานที่อ้างในศาล	552
1) ประจักษ์พยาน	553
1.1) เหตุผลที่ศาลไม่รับฟังพยานบอกเล่า	553
2) พยานผู้เชี่ยวชาญ	554
2.1) ผู้เชี่ยวชาญของศาล	554
2.2) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะคดี	555
ก) การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	555
ข) สิทธิของผู้เชี่ยวชาญที่ศาลแต่งตั้ง	556
2.3) บุคคลผู้มีความรู้ผู้เชี่ยวชาญ	556
ฅ) วิธีการซักถามพยานบุคคลในศาล	556
ง) การสาบานหรือปฏิญาณตนก่อนพยานเบิกความ	557

ตอนที่ 1 การถามพยานชั้นต้น	561
ก) ความหมายและเหตุผล	561
ข) ความมุ่งหมายในการซักถามพยานชั้นต้น	561
ค) หลักเกณฑ์การซักถามพยานชั้นต้น	561
1) ห้ามถามนำ	561
2) ถามข้อความให้เป็นไปตามลำดับเหตุการณ์	562
3) ควรใช้คำถามสั้น ๆ กระชับรัดแต่ชัดเจน	563
3.1) ภาษาที่ใช้ในการซักถามพยานชั้นต้น	563
3.2) วิธีปฏิบัติในการซักถาม	566
3.3) ข้อเท็จจริงที่ไม่ควรนำสืบ	567
3.4) ข้อเท็จจริงที่ทนายความควรจะนำสืบต่อศาล	569
1) เหตุผลสามัญ	569
2) เหตุผลวิสามัญ	570
3) เหตุผลทางจิตวิทยา	571
ฅ) การจัดลำดับพยานเข้าสืบต่อศาล	572
ตอนที่ 2 การถามค้าน	573
ก) ความหมายและเหตุผล	573
ข) ความมุ่งหมายของการถามค้าน	573
ค) หลักเกณฑ์ในการถามค้าน	576
ฅ) การถามค้านพยานผู้เชี่ยวชาญ	579
ง) หลักเกณฑ์แนวทางการถามค้านพยานผู้เชี่ยวชาญ	579
จ) การพิสูจน์พยาน	581
ตอนที่ 3 การถามตึง	583
ก) ความหมาย	583
ข) ความมุ่งหมายของการถามตึง	583
ค) การใช้คำถามตึง	583
ฅ) หลักเกณฑ์ในการใช้คำถามตึง	584
1) ต้องทบทวนให้พยานระลึกถึงคำตอบของพยาน ที่ได้ตอบคำถามค้านไว้เสียก่อน	584
2) ถามตึงเท่าที่จำเป็นจริง ๆ	584

3) ต้องควบคุมจิตใจของตนเองและพยาน	585
4) ต้องเอาใจใส่ต่อคำถามและคำตอบของพยาน ระหว่างตอบคำถามด้วย	585
5) ต้องมีความรอบรู้และคาดคิดถึงเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ตามหลักความจริงได้โดยถูกต้อง	585
ง) การถามพยานหลังจากเสร็จสิ้นการถามถึง	586
จ) การซักถามพยานโดยศาล	586
15 การทำคำแถลงการณ์	589
ก) ความหมาย	589
ข) ระยะเวลาในการทำคำแถลงการณ์	589
ค) ลำดับการแถลงการณ์ด้วยวาจาในศาลชั้นต้น	589
ฅ) การแถลงการณ์เป็นลายลักษณ์อักษร	590
ง) ความหมายของการแถลงเปิดคดี	590
จ) ความมุ่งหมายของการแถลงเปิดคดี	590
ฉ) ข้อเสียในการแถลงเปิดคดี	591
ช) ความหมายของการแถลงปิดคดี	592
ซ) ความมุ่งหมายในการขอแถลงปิดคดี	592
ภาคผนวก	595
- ตัวอย่างใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกแห่งเนติบัณฑิตยสภา	597
- กฎกระทรวง (พ.ศ.2528)	599
- กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2528)	600
- คำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความ	604
- คำขอต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นทนายความสองปี	607
- คำขอรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตลอดชีพ	608
- คำขอรับใบแทนใบอนุญาตให้เป็นทนายความ	609
- ใบรับคำขอต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นทนายความ	610
- ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.2529	611
- ข้อบังคับสภาทนายความว่าด้วยการฝึกอบรม วิชาว่าความ พ.ศ.2529	615

	หน้า
- ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการฝึกหัดงาน ในสำนักงานทนายความ พ.ศ.2529	619
- ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการช่วยเหลือประชาชน ทางกฎหมาย พ.ศ.2529	621
- ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยสวัสดิการทนายความ พ.ศ.2529	626
- ข้อบังคับสภาพทนายความว่าด้วยการสอบสวน คดีมรยาททนายความ พ.ศ.2530	632
ตัวอย่างแนวคำถามสอบไล่ LA 313	635